Druhá svetová vojna (2. svetová vojna) podrobne :)

Druhá svetová vojna sa začala ako regionálny európsky konflikt. Po takmer šiestich rokoch bojov, ktoré zachvacovali čoraz viac štátov na celom svete, sa skončila zvrhnutím amerických atómových bômb na Japonsko.

Keď sa roku 1918 skončila Prvá svetová vojna, ľudia dúfali, že konečne nastane trvalý mier. Ich nádeje však netrvali dlho. Predzvesťou ďalšej vojny sa stali početné medzinárodné krízy, ktoré poznamenali takmer celých nasledujúcich dvadsať rokov. Roku 1922 nastolil Benito Mussolini v Taliansku fašistickú diktatúru, ktorá sa usilovala o územnú expanziu. V Nemecku sa v januári 1933 stal ríšskym kancelárom vodca nacistickej strany Adolf Hitler. Mier v Ázii ohrozoval japonský militarizmus.

Príprava na vojnu

Po nástupe Hitlera začalo Nemecko intenzívne zbrojiť. V marci 1936 porušilo Versailleskú mierovú zmluvu tým, že znova poslalo svoje vojenské jednotky do Porýnia a o dva roky neskôr anektovalo Rakúsko. V septembri 1938 sa konala Mníchovská konferencia, ktorej štyria účastníci (Nemecko, Veľká Británia, Francúzsko a Taliansko) prinútili Československo, aby odstúpilo svoje hraničné oblasti (Sudety) hitlerovskému Nemecku. Krátko nato muselo na základe Viedenskej arbitráže odstúpiť Maďarsku južné oblasti Slovenska.

Dňa 23. augusta 1939 ministri zahraničia Sovietskeho zväzu Vjačeslav Molotov a nacistického Nemecka Joachim von Ribbentrop podpísali dohodu o neútočení. V tajnom dodatku si rozdelili Poľsko a Sovieti dostali voľnú ruku k okupácii Pobaltia a Moldavska.

Dňa 23. augusta 1939 sa nemecký minister zahraničných vecí Joachim von Ribbentrop (vľavo) stretol v Kremli so sovietskym diktátorom Josefom Stalinom a jeho ministrom zahraničných vecí Vjačeslavom Molotovom (vpravo). Do úsvitu obe mocnosti podpísali pakt o neútočení, ako aj tajný protokol o vytvorení „sfér vplyvu“ v strednej Európe.

Od vpádu do Poľska po Blitz

Dňa 1. septembra roku 1939 nemecká armáda vtrhla do Poľska. O dva dni neskôr vyhlásili Británia a Francúzsko Nemecku vojnu. Poľsko, na územie ktorého 17. septembra vnikli od východu aj vojská Sovietskeho zväzu, bolo rýchlo porazené. 27. septembra kapitulovala Varšava.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Mapa rozdeleného Poľska v októbri 1939 po napadnutí nacistickým Nemeckom zo západu a komunistickým Sovietskym zväzom z východu

V apríli 1940 vtrhli nemecké vojská do Dánska a Nórska. Dňa 10. mája – presne v deň, keď sa britským ministerským predsedom stal Winston Churchill – začali Nemci ofenzívu na západe. Hlavný nápor nemeckých vojsk smeroval cez belgické Ardeny. Tanky a útočné jednotky s podporou Luftwaffe prelomili francúzske obranné línie a smerovali na sever k Lamanšskému prielivu. Vrazili tým medzi spojenecké armády klin. Briti bojujúci vo Francúzsku a 1. francúzska armáda zostali odrezaní pri Dunkerku, ale 338 000 britských, francúzskych a belgických vojakov sa podarilo evakuovať do Británie. Nemci medzitým postupovali na Paríž. Dňa 22. júna 1940 francúzska vláda kapitulovala.

Británia sa tak ocitla sama proti Nemecku a Taliansku (ktoré vstúpilo do vojny 10. júna). V júli vydal Hitler rozkazy na prípravu plánu inváze do Británie. Najprv však musel ovládnuť vzdušný priestor nad južným Anglickom. Dňa 23. augusta Hitler pripravovanú inváziu odložil a pokúsil sa Britániu prinútiť ku kapitulácii bombardovaním.

Nemecké nálety na britské mestá, ktoré Briti nazývali „Blitz“, trvali od augusta 1940 až do mája 1941. Skončili sa však neúspechom, lebo Británia sa nevzdala.

Ponorková vojna

Rovnako ako v Prvej svetovej vojne malo pre Britániu rozhodujúci význam udržanie prevahy na mori. A znova predstavovali najväčšiu hrozbu nemecké ponorky, ktoré roku 1942 potápali 92 lodí mesačne. O rok neskôr sa však nemecké loďstvo, ktorému od roku 1943 velil admirál Karl Dönitz, muselo zmieriť s ťažkými stratami. Na nemeckých ponorkách pôvodne slúžilo 40 000 námorníkov, konca vojny sa však dožilo iba desaťtisíc.

Púštna vojna

Po vstupe Talianska do vojny sa konflikt rozšíril do Stredomoria a na Blízky východ. V októbri 1940 vtrhol Mussolini do Grécka, no utrpel ponižujúcu porážku. V apríli 1941 mu musel prísť na pomoc Hitler, ktorý zároveň dobýval Juhosláviu. Vyslal pomoc Talianom do severnej Afriky, kde tankový zbor generála Erwina Rommela (Afrikakorps) v júni 1942 dobyl Tobrúk a postupoval k Suezskému prieplavu. V októbri 1942 uštedrila britská 8. armáda nemeckým a talianskym vojskám pri El-Alameine ťažkú porážku a v máji 1943 ich v Tunisku prinútila kapitulovať. Po vylodení na Sicílii 10. júla 1943 a v Taliansku v septembri toho istého roku získali Spojenci, na ktorých strane už bojovali USA, prvé predmostie na európskej pevnine od roku 1941. Ich postup bol však v dôsledku tvrdošijného odporu Nemcov veľmi pomalý. Nemci v Taliansku definitívne kapitulovali až 2. mája 1945, štyri dni po tom, ako Mussoliniho popravili talianski partizáni.

Vpád do Sovietskeho zväzu

Hitlerov vpád do Sovietskeho zväzu v júni 1941 bol motivovaný strategicky, hospodársky a ideologicky. Nemci spočiatku rýchlo postupovali, ale pred Moskvou a Leningradom sa museli zastaviť. V decembri roku 1941 podnikli sovietske vojská pod velením generála Georgija Žukova úspešný protiútok. Hitler potom zamieril na juh, aby získal ropné polia a ďalšie surovinové zdroje. Na jar roku 1942 podnikol útok na Kaukaz. Jeho armády utrpeli rozhodujúcu porážku pri Stalingrade, kde bolo vo februári roku 1943 zajatých 91 000 nemeckých vojakov vrátane poľného maršala Friedricha Paulusa. Ďalšiu ťažkú porážku utrpeli Nemci v bitke pri Kursku v júli 1943.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Do leta roku 1944 sa Červenej armáde za cenu obrovských strát podarilo vyhnať Nemcov zo sovietskeho územia. Presný počet obetí na sovietskej strane sa nikdy nebude dať zistiť. Je však isté, že za Druhej svetovej vojny zahynulo viac ako dvadsať miliónov sovietskych občanov.

Bitka o Stalingrad

Politika „konečného riešenia židovskej otázky“

V rámci Hitlerovej politiky „konečného riešenia židovskej otázky“ bolo v plynových komorách zavraždených či zastrelených šesť miliónov židov. Obeťami vojny sa stali viac ako tri milióny Poliakov a zahynulo aj tri a pol milióna sovietskych vojnových zajatcov. Na druhej strane v mnohých európskych krajinách silnelo hnutie odporu proti nacistom. V Juhoslávii partizáni Josipa Broza Tita viazali celé nemecké divízie a vo varšavskom a v ďalších getách zdvihli zbrane židia. Medzi významné protifašistické ozbrojené akcie patrilo aj Slovenské národné povstanie v septembri a októbri 1944.

Bombardéry nad Nemeckom

Významný podiel na porážke nacistického Nemecka malo strategické bombardovanie. Počnúc februárom 1942 začali bombardéry britského Kráľovského letectva pod velením leteckého maršala Arthura Harrisa „plošné bombardovanie“ nemeckých miest, ktorého cieľom bolo zničiť nemecký priemysel a podlomiť morálku obyvateľstva. V noci z 30. na 31. mája sa uskutočnil prvý veľký nálet na Kolín nad Rýnom, ktorého sa zúčastnilo tisíc bombardérov. V auguste 1942 sa k náletom pripojilo americké letectvo, ktoré podnikalo nálety aj cez deň. Roku 1943 britské a americké lietadlá bombardovali Hamburg, Porúrie a Berlín, ale nemecké stíhačky im spôsobili ťažké straty. Z nemeckých veľkomiest boli bombardovaním najviac postihnuté Drážďany, kde pri nálete vo februári 1943 zahynuli desaťtisíce ľudí (vzhľadom na to, že v meste bolo veľké množstvo utečencov, odhady počtu obetí sa pohybujú od 55 000 do 400 000 osôb). Aj Spojenci utrpeli značné straty. Za vojny padlo takmer 100 000 britských a amerických letcov.

Od invázie do Normandie po kapituláciu nemeckých ozbrojených síl

Dňa 6. júna 1944 začali Spojenci oslobodzovanie západnej Európy inváziou do Normandie. Pod velením amerického generála Dwighta Eisenhowera hneď v prvý deň invázie sa cez Lamanšský prieliv prepravilo do Normandie viac ako 150 000 spojeneckých vojakov. Po mesiaci ťažkých bojov dobyli britské a kanadské jednotky Caen. Koncom júla prelomili americké vojská front a postupovali na východ a na juh. Paríž bol oslobodený 25. augusta a Brusel 3. septembra. Neúspešne sa však skončil Montgomeryho plán preniknúť do Nemecka cez Nizozemsko. Dňa 26. septembra bola 1. britská výsadková divízia neďaleko Arnhemu prinútená ustúpiť. Poslednú ofenzívu na západnom fronte podnikol Hitler v decembri v Ardenách. Nemecký výpad bol odrazený a v marci roku 1945 prekročili Spojenci Rýn.

Západní Spojenci sa podľa dohody na Jaltskej konferencii zastavili na Labe. Sovieti tak mohli 2. mája (dva dni po tom, ako Hitler spáchal samovraždu) dobyť Berlín. Dňa 4. mája zložili nemecké vojská v severozápadnej Európe kapituláciu do rúk Montgomeryho. Kapitulácia všetkých nemeckých ozbrojených síl bola podpísaná 7. mája v sídle generála Eisenhowera v severofrancúzskom Remeši.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Červená vlajka veje nad Reichstagom

Sovietski vojaci po bitke o Berlín

Od útoku na Pearl Harbor po kapituláciu Japonska

Roku 1941 spôsobili územné ambície Japonska na Ďalekom východe významné zostrenie vzťahov so Spojenými štátmi. 7. decembra 1941 podnikli Japonci – bez vyhlásenia vojny – letecký útok na americkú tichomorskú flotilu v prístave Pearl Harbor na Havaji. Zároveň zaútočili na britské koloniálne državy. Spojenci neboli na útok pripravení, a tak sa Japoncom do leta roku 1942 podarilo dobyť Filipíny, Malajsko, Barmu a Holandskú východnú Indiu. Do japonského zajatia padlo štvrť milióna spojeneckých vojakov a civilistov, ktorí museli žiť v otrasných podmienkach. Vyše štvrtina Britov v zajatí zahynula.

Prvú rozhodujúcu porážku od Američanov utrpeli Japonci v júni 1942 v bitke pri Midwayských ostrovoch. Podobne ako vo väčšine tichomorských námorných bitiek v nej dominovali materské lietadlové lode. Čoskoro sa Japonci museli stiahnuť zo všetkých území, ktoré v Tichomorí dobyli. Na jar roku 1945 sa už pripravovala invázia do Japonska. Japonci výzvy Spojencov na kapituláciu odmietli. Na Iwodžime a Okinawe kládli fanatický odpor. V záujme rýchleho skončenia vojny vydal americký prezident Harry S. Truman rozkaz použiť novovyvinutú atómovú bombu. Prvá bola zhodená na Hirošimu 6. augusta 1945, druhá zničila o tri dni neskôr Nagasaki. Dňa 14. augusta roku 1945 Japonsko súhlasilo s bezpodmienečnou kapituláciou, ku ktorej prišlo 2. septembra 1945.

Zbrane alebo technológie Druhej svetovej vojny:

- Atómová bomba,
- Bazuka (Bazooka) - prvá ručná protitanková zbraň na svete,
- Blesková vojna (Blitzkrieg),
- Colossus, tajný britský počítač, navrhnutý a postavený roku 1943 pre analýzu zachytených nemeckých rádiových depeší. Jeho vylepšená verzia Colossus Mark II je považovaná za prvý programovateľný elektronický počítač,
- Enigma,
- Gloster Meteor,
- Kamikadze,
- Me 262 - prvé operačne nasadené prúdové stíhacie lietadlo,
- Skákajúce bomby, známe pod kódovým označením Upkeep, boli špeciálne valcovité nálože navrhnuté britským inžinierom Barnesom Wallisom na ničenie nemeckých priehrad počas operácie Chastise v roku 1943. Vďaka spätnej rotácii sa tieto bomby odrážali od vodnej hladiny, čím prekonali protitorpédové siete a po náraze do priehradného múru klesli ku dnu, kde ich deštrukčný účinok znásobila sila vodného tlaku,
- T-34,
- V-1 - prvá hromadne používaná strela s plochou dráhou letu na svete,
- V-2 - prvá v boji nasadená kvapalinová balistická strela s inerciálnou navigáciou.

Druhá svetová vojna (2. svetová vojna) vo faktoch aj podrobne

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania